

Školitelský posudek na diplomovou práci Karolíny Kalinové:

Vliv intenzity hospodaření a biotopové struktury na ptačí společenstva v zemědělské krajině

Intenzivní průmyslové zemědělství výrazně snížilo pestrost zemědělské krajiny a vedlo tak k výraznému snížení biologické diversity. Například během posledních 35 let jsme ztratili více jak polovinu ptáků obývajících zemědělskou krajinu, přičemž podobně alarmující úbytek početnosti známe i na příkladu dalších skupin. Úbytek druhové rozmanitosti a početnosti jednotlivých druhů zemědělské krajiny představuje jednu z největších výzev současné ochrany přírody, a proto by toto téma mělo patřit i k jejím výzkumným prioritám. Cílem předložené diplomové práce bylo zhodnocení vlivu intenzity hospodaření a biotopové struktury na ptačí společenstva v zemědělské krajině. Studie byla provedena v zemědělsky intenzivně obhospodařované krajině v česko-rakouském příhraničí (Znojensko – Dolní Rakousko), které se výrazně liší v biotopové heterogenitě na různých prostorových škálách. Na rozdíl od Rakouska, kde v průběhu minulého století nebyl zprůtrhán systém osobního vlastnictví půdy, zemědělské hospodaření v České republice bylo zásadně změněno během socialistické kolektivizace od poloviny minulého století, což vedlo k zániku maloplošného hospodaření a vzniku velkých a homogenních polních celků. Tato rozdílná historie se nyní projevuje v obrovském kontrastu biotopové heterogenity prakticky v horizontu stovek metrů od státní hranice, a proto představuje i unikátní možnost jak zkoumat vliv tohoto faktoru (nejenom) na ptačí společenstva. Například naše předchozí studie ukázala až šestinásobně vyšší početnost zajíce polního na rakouské straně.

Diplomová práce Karolíny Kalinové se původně měla zaměřovat jen na tři ubývající ptáky zemědělské krajiny a to na strnada obecného, hrdličku divokou a krutihlava obecného. Brzy jsem ale zjistil, že Karolína dobře pozná i další druhy ptáků, a proto se nakonec její výzkum zaměřil na všechny druhy. V terénu Karolína pracovala samostatně a podařilo se jí sesbírat reprezentativní údaje na obou stranách státní hranice a v rozdílných biotopech. Kromě vlastního obsahu diplomové práce se podařilo sesbírat i další rozsáhlý materiál týkající se porovnání dvou nejčastěji využívaných metod pro plošný monitoring ptačích společenstev – metody bodové a liniové. Na každé lokalitě byli ptáci sčítáni na bodech i v rámci linií s cílem zjistit efektivnější metodu pro monitoring různých skupin ptáků v kontextu rozdílné krajinné struktury. Tyto zajímavé výsledky budou v dohledné době zpracované v podobě odborné publikace, nicméně nejsou součástí předložené diplomové práce.

Celkově hodnotím výsledky práce velice pozitivně. Výsledky jasně demonstrují význam různých přirozených biotopů pro celé společenstvo i pro druhy zemědělské krajiny, u kterých byl zaznamenán nejrychlejší populační pokles. Dále se prokázal zásadní význam velikosti polí pro druhovou diverzitu i početnost nejrozličnějších skupin ptáků, což jasně ukazuje, že rozdělení rozsáhlých monokultur do menších polních celků a zvýšení zastoupení polopřirozených biotopů může představovat efektivní opatření pro ochranu ptáků obývajících zemědělskou krajinu.

Kritické připomínky nechávám zcela v rukou oponentů a přeji hladký průběh obhajoby.

Martin Šálek

V Českých Budějovicích, 23.5. 2018

Ing. Martin Šálek, Ph.D.